

СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВІТЧИЗНЯНОЇ ЕКОНОМІКИ

Сучасна економічна діяльність підприємств стає все більш пов'язана з розробкою, впровадженням і використанням нововведень, з перетворення організаційно-економічного механізму господарювання. На сьогоднішній день позиція України щодо конкурентоспроможності економіки значно погіршилася. Загрозливими для зміцнення конкурентоспроможності є низька якість інституційного середовища, низька ефективність товарних ринків, недостатня розвиненість фінансового ринку, низький рівень технологічної готовності і оснащеності новими технологіями. Рівень впровадження результатів НДДКР в Україні є надзвичайно низький. Процес інноваційного розвитку, що базується на кожному новому витку досягнутого рівня науково-технічного прогресу, у сучасних умовах вітчизняної економіки потребує формування спонукальних факторів інноваційного розвитку. Під стимулюванням інноваційної діяльності підприємств розуміється процес використання конкретних засобів на користь людини і підприємства, передусім суб'єктів фінансування інновацій для появи в них спонукального мотиву у здійсненні інноваційної діяльності та підвищенні її ефективності. Основним мотивом підприємства є отримання доходів у коротко- та довгострокових періодах. Стимулювання інноваційної діяльності є складним завданням. Серед основних його цілей є: скорочення циклу «дослідження-розробка-впровадження», забезпечення економічної ефективності інноваційних робіт, високого науково-технічного рівня інновацій, підвищення якості виконання проектів, збільшення кількості інноваційних пропозицій, зростання інноваційного потенціалу підприємства.

У сфері інноваційної діяльності держава застосовує стимули двох видів - позитивні та негативні. До позитивних належать пільги та переваги, що надаються суб'єктам інноваційної діяльності з метою їх заохочення до здійснення такої діяльності. Позитивне стимулювання інноваційної діяльності включає фінансову підтримку та пільги. Фінансова підтримка за рахунок Державного бюджету України, бюджету Автономної Республіки Крим, місцевих бюджетів може надаватися у таких формах: а) повного безвідсоткового кредитування; б) часткового (до 50%) безвідсоткового кредитування; в) повної чи часткової компенсації; г) надання державних гарантій комерційним банкам, що здійснюють кредитування пріоритетних інноваційних проектів; д) майнового страхування реалізації інноваційних проектів у страховиків відповідно до Закону України "Про страхування". Негативні стимули у формі відповідальності за порушення вимог інноваційного законодавства та умов договорів інноваційного характеру спрямовані на захист публічних інтересів у цій сфері, а також законних приватних інтересів суб'єктів інноваційної діяльності та тих її учасників, що належать до інноваційної інфраструктури. Система негативних стимулів у формі відповідальності за порушення вимог інноваційного законодавства виконує не лише стимулюючу, а й інші функції - попередження правопорушень у сфері інноваційної діяльності, контролю за ефективністю діяльності її суб'єктів, інформування учасників інноваційної діяльності про результати діяльності. Негативне стимулювання застосовується у таких формах: відшкодування збитків; позбавлення передбачених законом пільг; анулювання державної реєстрації інноваційної структури та виключення її з Державного реєстру інноваційних структур. Мотиви стимулювання розвитку виробництва диктуються внутрішнім і зовнішнім середовищем підприємства, і включають в себе: відповідність вимогам ринку; своєчасне виявлення нових ринкових можливостей для уникнення збитків, а в кращому випадку – отримання додаткових доходів; завоювання більшої частки ринку; зростання обсягів виробництва в поточному та наступному періодах.

Для інтенсифікації розвитку інноваційної діяльності в Україні необхідно розширити міждержавне співробітництво та джерела фінансування, активізувати працівників у створенні та впровадженні інновацій, здійснити ефективну державну інноваційну політику, вдосконалити механізм захисту прав інтелектуальної власності та процедур патентного захисту інновацій, забезпечити сприятливий клімат для створення власних наукомістких виробництв повного циклу.